POŠTARINA U GOTOVU

CIJENA 3 DIN.

OBITELJ

BR. 41

1931

ILUSTROVANI TJEDNIK **OBITELJ** IZLAZI SVAKE NEDJELJE

PRETPLATA NA 3 MJESECA DIN 30·—. ZA INOZEMSTVO 3 DOLARA GODIŠNJE. — PRETPLATA SE PLAĆA UNAPRIJED

POJEDINI BROJ STOJI DIN 3.—

UREDNIŠTVO I UPRAVA, ZAGREB, TRG KRALJA TOMISLAVA 21. — TELEFON. 54-17. — ČEKOVNI RAČUN POŠT. ŠTED. BR. 33.536

Slika na omotu ovoga broja: FILMSKA GLUMICA CAMILLA HORN. Foto Parufamet.

NA RADOST NAŠIH ČITATELJA I NJIHOVIH OBITELJI RASPISUJEMO NOV

NATJEČAJ DJEČJIH SLIKA

pod devizom

„BRATAC I SESTRICA“

Za taj natječaj neka nam se šalju takve dječje slike, na kojima je fotografirano dvoje djece, bratac i sestrica. Te ćemo slike donositi u »Obitelji«. Između njih će biti deset najljepših slika nagrađeno ovim nagradama:

1. Umjetnička uljena slika brata i seke, kojih slika zapadne prva nagrada. Sliku će izraditi umjetnik Anatol Sergejev.

2. Umjetnička ugljenom izrađena slika brata i seke, kojih sliku zapadne druga nagrada. I ovu će sliku izraditi umjetnik Anatol Sergejev.

3. Jedna krasna umjetnička slika od V. Kirina.

4. Garnitura toaletnih potrepština u ukusnoj kutiji.

5. Stolni sat.

6.—8. Tri nagrade po jedno kolo od četiri knjige Knjižnice Dobrih Romana.

9.—10. Dvije nagrade po dvije dječje knjige.

Fotografije se za ovaj natječaj primaju najkasnije do 15. studenoga o. g. Neka svaka fotografija bude u veličini dopisnice ili u manjem formatu; veće se ne primaju. Svaka se poslana slika može na želju pošiljaocu nakon upotrebe povratiti.

Nagrade će biti podijeljene za Božić.

Slike treba poslati na

UREDNIŠTVO „OBITELJI“, ZAGREB, TRG KRALJA TOMISLAVA BR. 21.

DVANAEST NOVIH KNJIGA

KOJE TREBA SVATKO DA IMA:

1.	**Kalendar „Danica“** za god. 1932.	Din	10·—
2.	*Dr Ivan Šarić:* **Zlatne legende**	„	15·—
3.	*Lovre Katić:* **Svoji na svome,** hrvatska povijest pod Apadovcima, naslovna slika od V. Kirina	„	15·—
4.	*Heffer-Kornfeind-Kramar:* **Kršćanski nauk,** historijski katekizam za naše obitelji, naslovna slika od V. Kirina	„	12·—
5.	*Dr V. Deželić st.:* **Petar Krešimir,** roman, naslovna slika od g. Jurkića	„	15·—
6.	*Dr J. Andrić:* **U Kristovoj domovini,** puto-iz Svete Zemlje, naslovna slika od V. Kirina	„	15·—
7.	*R. F. Magjer:* **Miholjčice i Valpovčice,** pripovijesti, naslovna slika od Z. Sertić . .	„	8·—
8.	*Mate Ujević:* **Hrvatska književnost,** naslovni list od Zdenke Sertić	„	15·—
9.	*Almanah* **„Selo i grad“** za god. 1932. . . .	„	30·—
10.	*Dr Ćiro Truhelka:* **Starokršćanska arheologija** (sa 140 slika)	„	60·—
11.	*Marković-Horvat-Kralj-Ujević:* **Predstavnici katoličke književnosti**	„	30·—
12.	*F. Barbalić:* **Vjerska sloboda Hrvata i Slovenaca u Istri, Trstu i Gorici,** sa zemljovidnom kartom	„	30·—

Sve te knjige mjesto 255 dinara za jeronimske članove ukupno samo 140 dinara.

Narudžbe prima:

JERONIMSKO KNJIŽ. DRUŠTVO

ZAGREB, TRG KRALJA TOMISLAVA BR. 21

MEĐU ČITATELJIMA I ČITATELJICAMA

ODGOVORI:

224. Gumeni čamac posve nov marke »Sonnland« (Klepper) za 2 osobe kompletan sa nepromočivim zaštitnim pokrivalom i trećim sjedalom i kormilom prodajem ispod cijene za Din 3.000.—. Viktor Margreitner, Frankopanska ulica 22, Zagreb.

206. Perut u glavi. Da se odstrani perut u glavi, ima više sredstava. Glava se mora češće prati u ljetu, te čisto držati, pogotovu, ako se čovjek znoji i sam sebi nemilo vonja. Dobro je sredstvo kratko se ošišati, pa i na nulu, po tom glavu oprati u zelenom (travnom) sapunu. Može se glava natrti franzbrandweinom, običnom prostom rakijom, a za nuždu i žumancem od jaja. To se radi u ljetu dvaput na tjedan, a zimi u toploj sobi jedamput u dva tjedna. Ovo vrijedi za obične glave, ali ako se čovjek jako znoji ili ima mnogo peruti u glavi, radi u prostoriji, gdje se puno praši i dimi, treba se nesamo i u večer umiti, već i glavu češće prati i držati je u redu. Može se perut odstraniti hladnim čajem od kuša (žalfije) ili pranjem u elida prašku. No obična su sredstva za ovo najbolja. Kosa bude stalna i ne ispada, ako se pere na tjedan u sirćetu, u kojemu se dobro prokuhalo korijenje od koprive žare. A. B.

Izdaje Konzorcij jeronimskih časopisa (predstavnik dr Josip Andrić). ✶ Odgovorni urednik dr Josip Andrić, Zagreb, Trenkova 1. Za tiskaru odgovara V. Kirin, Zagreb, Deželićeva ulica 2. Zaklada Tiskare Narodnih Novina u Zagrebu.

21819

BROJ 41 OBITELJ GOD III

U ZAGREBU 11 LISTOPADA 1931

VLAST ŽENE U OBITELJI

NAPISAO LUDMILA VRŠOVSKI

U prošlosti je bilo i danas još ima naroda i zemalja, u kojima vlada matrijarhat, t. j. obitelj se ne naslanja na oca kao kod nas (t. zv. patrijarhat) nego na mater: djeca nose njeno obiteljsko ime, a katkada dapače i sam muž dobiva ime po ženinim roditeljima. S tim u vezi formiraju se i obiteljske gospodarske prilike, u kojima žena obično ima prvenstvo. Nama su te prilike gotovo neshvatljive, ali su to zanimljivije, što nikako ne možemo zamisliti, kako bi se naši ocevi i majke u takvim prilikama snašli.

U najstarije su doba takve prilike vladale u Egiptu. Djeca su nosila ime majčine loze. Žena je mogla imati i svoj vlastiti imetak odijeljen od muževa, a mogla je tim imetkom i sama upravljati, ako je znala čitati i ako je imala bar troje djece. No svejedno je muž jamčio i za ženine dugove. A kad bi se ženini dugovi nagomilali toliko, da je prijetila opasnost i muževu gospodarstvu, dao bi se on razvesti od žene. Žena bi tada najavila stečaj, provela izravnanje s vjerovnicima, a tada bi se — iznova udala za svoga muža...

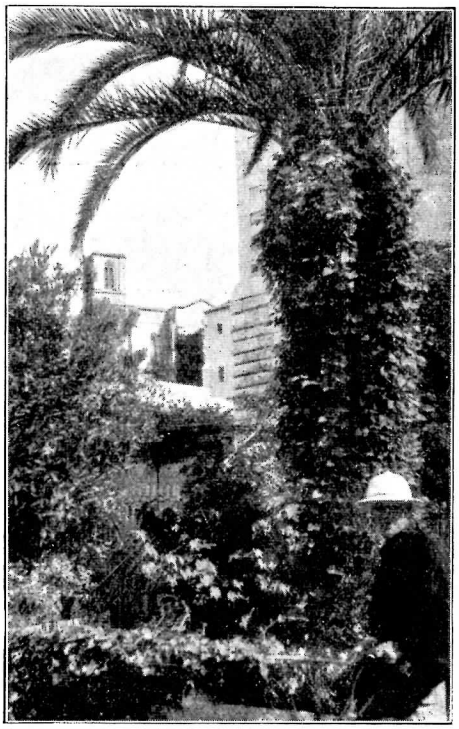

POD NAZARETSKOM PAOMOM
Foto Ljudevit Griffel

Danas još postoji matrijarhat kod mnogih naroda, koji su daleko od utjecaja evropske kulture, kao što su to Malajci, Indijanci, Tibetanci, neka plemena Crnaca i drugi.

Najčudnovatije su prilike u tom pogledu kod Malajaca na južnoazijskom otoku Sumatri. Kad se ondje djevojka uda, ona ne odlazi sa svojim mužem u njegovu kuću, nego ostaje i dalje u kući svojih roditelja, a muž živi kao i prije za sebe u svojoj kući. Za prvo vrijeme medenih dana dolazi muž svakoga dana k svojoj ženi, da joj pomogne kod njenih poslova, da s njom zajedno jede i da tako provedu zajedno koje vrijeme, a onda se uvijek opet vraća svojoj kući. Kad medeni dani prođu, počnu ti muževi posjeti bivati rjeđi: on prestaje da dolazi svojoj ženi pomagati kod njenih poslova, zadovoljava se tim, da jede kod svoje kuće, a i inače dolazi vrlo rijetko k svojoj bračnoj drugarici, kao da su jedno drugome tuđi. Djeca iz takvoga čudnoga braka ostaju kod žene, pripadaju samo njoj i ona se za njih brine. Naravski, da je takvoj djeci otac posve neki strani čovjek, po prilici tako, kao što je našoj djeci stric i ujak.

Kod nekih Indijanaca vlada običaj, da se muž priženi u kuću ženinih roditelja, on prima i njihovo ime, ali ne smije sa svojim tastom i punicom uopće razgovarati, dok se ne rodi prvo dijete. Tek s prvim djetetom zauzima on dostojniji položaj u ženinoj kući. Tada dobiva on opet svoje vlastito ime, ali ženi ostaju njena prvenstvena prava. On se mora zadovoljiti tim, da mu se kaže: »Otac toga i toga«.

I kod drugih nekih plemena zauzima muž u ženinoj kući posve podređeni položaj, dok se ne rodi prvo dijete. Kod nekih je to zapravo položaj kućnoga sluge. Kad se prvo dijete rodi, muž dolazi do očinske časti, ali ne do vlasti. Drugdje opet muž mora u pravom smislu riječi svoju ženu zaraditi: on je smatran slugom u kući određeno vrijeme, dok svojim radom ne privredi toliko, koliko je potrebno za otkup žene. Negdje i poslije toga muž još ostaje u ženinoj kući, a negdje opet žena tada s djecom ide u muževo selo i muževu kuću, ali djeca ostaju ipak pod imenom materine porodice.

U Tibetu mora u nekim krajevima muž za skupe novce kupiti ženu, kojom hoće da se oženi. To je posve jednako kupovanju ropkinje. Ali čim muž takvu ženu dovede u svoju kuću, preuzima žena vlast i zadržaje tu vlast cijeloga života. U Tibetu uopće obiteljsku vlast drže žene.

(Svršetak na strani 668.)

TONKA

PRIPOVIJETKA O JEDNOJ SLUŠKINJI

NAPISAO GRGUR KARLOVČAN

Tek popodne u dva sata mogla je malo sjesti i otpočinuti. Posuđe je oprano i poredano na stelažu. U gornjem redu nalaze se izvrnute šalice, a ispod njih ranglje, poredane tačno po veličini, kao regruti, kad stoje u vrsti. Zadnja najveća manjka. Na njezinu je mjestu ostao veliki kolobar, koji je postao od ruba posude, na koji je klizila voda. U najdonjem su redu lonci, svijetli i čisti lonci, poredani simetrično, kao u kakvom izlogu. Tonka uživa gledajući ih. Prozori se odsijevaju u svijetloj glazuri lonaca. Tonka zuri u tu svjetlost, dok je ne odvedu misli u prošlost. U tim mislima zaboravi ona na bol u svojim nogama, koje svakim danom sve više klecaju od umora.

Njezine uspomene, s kojima počinje svoj svakidašnji izlet u prošlost, svjetlije su i ljepše od glazure ovih skupih milostivinih lonaca.

Visoke gore, šiljasti vrhunci, sivi krš, gdjegdje grm i travčica, kao pamuk bijele ovce, sunce — crvena jabuka, i ona, nikad jedno bez drugoga, uvijek isti i uvijek veseli i vedri.

I srce joj tad jače kuca. Ona bi pošla nekuda, pošla bi i penjala bi se na one visoke, šiljate vrhunce, ali pred njom su samo četiri uska, šarena zida. Mjesto bure, koja huče o hridine, čuje ona samo cičanje krumpira, što vri na štednjaku u onoj velikoj ranglji, koja manjka na stelaži i krnji njezin red.

Tonka se namješta na stolici, spušta glavu, i dugačak i dubok uzdah miješa se sa cvrčanjem krumpira.

Ona vidi sebe malu sa malo poderanom suknjicom i sa torbicom za knjige na jednoj ruci. Penje se na brdo i trči, da što prije stigne u školu. Stane. Gleda, je li još daleko vrh, onda trči još brže, da što prije stigne na onu najvišu crtu, a onda će ondje malo stati i pogledati na svoju kuću i na školu, koja je s druge strane brda. Već se usopila, ali se veseli, što će skoro biti gore. Najviša crta, koju je ona odozdo vidjela, pomiče se, a ona trči i trči, da je dostigne. Crta se sve više pomiče pred djevojčicom, a ona tvrdoglavo trči za njom. I ta jurnjava traje tako dugo, dok djevojčica ne smalakše i ne ogleda se, da vidi, kako je daleko od svoje kuće. Tada opazi na svoje veliko začuđenje istu onu crtu, koju je pred sobom gonila. Čudi se tomu i ne može sebi zamisliti, kakva je to čudesna crta. Zato se vraća opet prema njoj, da je vidi i da stane na nju, ali čim se više prema njoj približuje, nje nestaje. Mjesto nje vidi ona svoju kuću u dolini. Opet se vraća i sa zagonetkom u duši spušta se na drugu stranu brda k školi, ogledavajući se više puta iza sebe, da vidi tu zagonetnu crtu, koja je opet iza nje.

A onda djevojački dani pastirice . . .

U jutro, dok još sunce nije provirilo iza brda, ide ona za ovcama. U ruci joj je vezivo. Ovce se pomalo pomiču tražeći travčice na kamenju, a ona ide nesvijesno za njima, gledajući u vezivo. Ona ne opaža, kako stizavaju na vrh. Tek onda, kad joj se prvi sunčev zrak prikrade kroz trepavice, trepne okom, spusti vezivo i sa uživanjem okruži okom oko sebe i zaustavi se na vrhuncu, na kojem je nabodeno sunce, kao glava na kolcu, a onda opet spusti oči na vezivo i radi tako, dok se sunce ne nabodne opet na kojem protivnom vrhuncu. Tad spremi vezivo i pođe za ovcama kući.

I pastiri se tad vraćaju i pocikuju:

— Ju . . . he . . .

Ona im istim pocikom odgovara. Tada ožive brda . . .

I onda su prolazili dani za danima i mjeseci za mjesecima. Prošle su četiri godine momačkih pocikivanja i četiri godine njezinih odgovora na ta pocikivanja, a nijedan momak ne dođe lijepo obučen i dotjeran — kako je ona mislila — da je zaprosi za ženu.

I onda, jednoga dana proglasiše je njezine poudate drugarice starom djevojkom. Od toga dana nije smjela više odgovarati na momačka pocikivanja. To ju je ražalostilo.

Za par dana spremila je svojih par haljina u jednu maramu, koju je na paši izvezla, i pošto se izljubila s roditeljima i izrukovala s braćom, pošla je u grad, da traži službu.

Tonka se prene i pogleda oko sebe. Sjeti se, kako su je pred — ne sjeća se već koliko godina — primili u službu i kako joj je bilo sve tako neobično i tijesno među ova četiri šarena zida. Sjeća se, kako je prvih dana sa strahom stavljala hranu u tako lijepo i fino posuđe.

Sjeća se dalje, kako su sinovi milostivini dolazili u kuhinju, kad nije bilo nikoga, i uvjeravali je, kako je beskrajno vole. Ona je isprva od toga samo crvenila, a oni su se sve više približavali k njoj, dok jedan jednoga dana nije bio prema njoj drzak. Sjeća se tako jasno i točno časa, kad je zamahnula rukom, da se obrani, i kako je tada gospodičiću nehotice polupala nos. A onda su došli milostivi, a ona ju je grdila tako prostački, kako još od njih nije čula:

— Marš napolje, kujo jedna, kakvu imaš ti vlast, da mlatiš moje sinove!

Ona je samo šutjela. Svezala je svoje stvari u onu istu maramu, u kojoj ih je i donijela, i pošla pognute glave, da traži službu.

Tri dana hodala je gradskim ulicama sa zavežljajem pod rukom, dok nije našla jednu milostivu, koja je imala još mlade sinove. K njoj je došla u službu s nadom, da će ovdje imati mira. I nije se prevarila. Ovdje je našla mir, ali samo par godina, t. j. dok nisu milostivini sinovi ponarasli, i ona opet na isti način morala vezati po treći put svoje stvari i poći, da traži službu.

Opet je lutala po gradskim ulicama sa zavežljajem pod rukom. Na jednom uglu srela je

JUTRO IZA POTRESA — PRIZOR IZ TONFILMA „UZLJULJANO BRDO"
Katoličko filmsko poduzeće Leo-film, München

milostivu, kod koje je prvi put služila. Ona ju je upitala, kuda će, i kad joj je ona odgovorila, milostiva joj reče, neka pođe opet k njima u službu, jer su se na nju već bili naučili.

Pošla je srameći se u poznatu joj već kuću.

Poslije nekoliko dana doznala je, da milostivini sinovi nisu više kod kuće, jer su dobili kojekuda namještenja. Ohrabrila se i odahnula.

Jednoličan i određen njezin posao učinio je i njezine dane jednoličnima i određenima, bez ikakvih promjena. Ona je radila i radi svaki dan određen posao kao kakav stroj sa jedinim odmorom u snu, jer je poznato, da svatko počiva u nedjelje i blagdane osim kuharice.

Jednoga dana dobio je milostivi gospodin penziju. Ona je od tog dana morala ranije skuhati ručak i nije smjela milostivomu miješati samo kavu i mlijeko, nego je on to sam radio. Sad joj je rad postao još određeniji: doručak u šest, ručak u dvanaest i večera u šest, rekao je milostivi.

I njegov je život sada određen i njegovi događaji teku po rasporedu. U jutro u pet sati ustane, obuče se i dođe u kuhinju. Tu visi jedan zidni kalendar. Prilazi k njemu i kao svetinju kida s njega listić, koji naznačuje prošli dan. Pri tom uzdahne i obično kaže:

— Hvala Bogu, i taj je prošao!

Onda doručkuje miješajući sam kavu s mlijekom, jer mu je tada kava tečnija.

Od šest do deset šeta. Poslije toga do podne čita novine, i to i prvu stranu i oglase. Poslije ručka spava do tri sata, a onda opet malo čita i šeta do večere.

To je njegov stalni, dnevni raspored, koji jedino mijenja kiša, koja mu zabranjuje šetnju. On tada dolazi u kuhinju i šeta po njoj od prozora do vrata, što je mnogo smetalo Tonki prvih dana, ali se poslije već priučila.

On ne šeta samo, on i priča uvijek nešto Tonki, koja ga obično ne sluša. Tako na pr. priča, kako jučerašnji meteorološki izvještaj nije točan, jer je javio, da će danas biti lijepo vrijeme, a ono je kiša.

Kad nema šta naročito da priča, onda gleda na stelažu i govori na primjer:

— Ovdje ti je ostala mrvica na loncu.

Ili:

— Šalice ti nisu dobro poredane.

Ili:

— Ova ranglja je manja od one, zato mora doći prije nje.

A Tonka samo šuti i radi dalje, kao da nije ni čula, šta milostivi gospodin kaže.

P R I J A T E L J

ČEŠKI NAPISALA R. SVOBODOVA — PREVEO ANTE ŠIMČIK

Što je mali Franjo ljubio, divio se i ugledao na staroga poštara Kudrnu, toga više nema!

Franjo, malešan, slabačak, plavokos sinčić upravitelja pošte u malome gradiću češkom, gledao je srebrnomodrim, razasjanim očima isluženoga vojnika, nespretnoga, malo pokretljivoga starca Kudrnu kao najvećega junaka i za njegovo društvo ostavljao bi sve, što je mamilo drugu djecu, i igru i poslastice.

Kudrna je stajao u maloj, truloj pozemljuši, u tijesnome sokačiću niže kasarna. Na poštu se dovozio, samo kad je trebalo ići na stanicu s poštanskim kolima.

Pošta je nekoč bila privatna, u rukama koje porodice i, dok ne bijaše željeznice, velika zgrada. Putevi su tada vodili u Beč i u Njemačku, i mnogo slavne i odlične gospode prolazilo je nekoč gradom. Prostran, popločen, sad travom obrastao dvor bio je opkoljen naročitim, lijepo svedenim, sad praznim stajama i svijetlim sušama za kočije, u kojima su trunuli izvrstani, nepotrebni omnibusi.

Slava djedovske pošte uvela je; bila je pretvorena u državne urede. Željeznice davno su već obalile vrijednost zagušljivim »diližansama«. Pošta nije imala više ni svojih konja i uzimala ih je u najam od vozača.

Stari Kudrna zapregao bi u kirijaškom dvorištu u žuto oličena kola, na kojima je bio bak poput kućice završen velikim sandukom za omote, i u deset i po dovezao bi se pred poštu.

Franjo je nastojao svaki dan, da ga u taj čas ništa ne veže, da ga dječaci ne bi zadržali, da na vrijeme dotrči iz škole, da ne naiđe na oštroga oca, koji bi ga bio uklonio ili kako uposlio, na kratko, da mu ne umaknu poštanska kola, da se može tajno i protiv zapovijedi sakriti u kućicu ili pod kožu, kojom je bio zastrt bak, i da se može voziti k željeznici uza ljubljenoga prijatelja Kudrnu.

Kudrna je nosio staru, gotovo već bezbojnu erarsku odoru. Tvrdi postiljonski šešir bio je ukrašen repom od strune, a zgužvana, nepomična trublja od pirinča bila je čvrsto pritegnuta k prsima, jer se gajtan s vremenom isprekidao, nadovezivanjem skratio, a nov nitko više nije htio kupiti.

Ali Franji se činilo, da nitko nema ljepšega odijela, sjajnije svirale, izazovnijega klobuka nego stari postiljon, koji je dostojno sjedio na baku i čekao, dok se kola spreme.

Poštanske sluge napuniše straga sanduk kutijama, torbama, vrećama i košarama, i neki je od njih najzad zalupio vratašcima, stao na stupanj, zabo gvozdenu iglu u okov i zatvorio tako dvokrilna vrata.

Ovaj način zatvaranja izmislio je otac Franjin, mrk i nepristupačan upravnik poštanski, i svojim se izumom vrlo ponosio. Vratašca se nijesu mogla putem rastvoriti. Kad bi se objesio na prečagu katanac, mogao bi ga lako kradljivac otkinuti. Ali se gvozdene igle bilo moguće dočepati samo iz mira, a ne kad su se kola micala. Iz kućice na baku nije se vidjelo na stražnji kraj kola, pa je trebao pouzdan zatvor, i taj je gospodin poštanski upravnik zgodno izmislio bio.

Da mu tata ne bi omeo vožnje, mali bi se Franjo pojavio na baku tek u posljednji čas, kad su kola bila već zatvorena; privinuo bi se ka Kudrni, grleći objema ručicama njegov lakat i naklanjajući glavu na njegov smeđi rukav, koji se već zeleno prelijevao. Kudrna je dohvatio u ruke vođice i potaknuo riječima konje. Franjo je ćutio, kako je starčeva ruka nježno uzdrhtala, kako je jedva zamjetno pritisnula k prsima njegove male ruke, koje su često prezeble.

TVOJ NAJMILIJI PRIJATELJ I DRUG BIT ĆE TI

„RAZGOVOR UGODNI"

kalendar za g. 1932.

Cijena dinara 10·—, za tebe samo dinara 7·—

EVROPU U PRIPOVIJESTIMA PRIKAZUJE

„RAZGOVOR UGODNI"

kalendar za g. 1932.

Cijena dinara 10·—, za tebe samo dinara 7·—

Kola se krenuše, zaškripaše, prelazila su s mukom jarke; kod kazališta, gdje je bila na putu jama, činilo se Franji da padaju u propast.

Dovezli bi se na stanicu, ekspeditor bi predao poštu, primio novu, prebrojio zamote i vrećice, utakao iglu, i oko dvanaest vratili su se doma.

Na ovim putovanjima uzrasla je Franjina odana ljubav k starome postiljonu. Stari Kudrna služio je u talijanskim ratovima pod generalom Radeckim i udivljavao dječarca pripovijedajući svoje ratne pustolovine.

»Ovdje mi je proletjelo zrno!« pokazivao bi na klobuku dva prsta nad glavom. Drugda se pohvalio rasječenim palcem i pričao, kako je dobio tu ranu. Zalutao je bio on, pješak, od glavnoga tabora u polje, kad najednoč polete na njega dva sardinska konjanika s trgnutim palošima. Kudrna se prepade, ali se odmah sjeti, šta su ih učili, kako se valja braniti od konjanika. Smjeri iz daleka iz puške i obori jednoga s konja, i dok je doletio k njemu drugi, stigao je pokleknuti

na koljeno i pokriti se prema njemu uperenom bajunetom. Paloš konjanički okliznu niz bajunetu i rasiječe Kudrni nokat desne ruke, kojom je držao pušku. Dok je konjanik drugi put izmahnuo, već je Kudrna hitro klisio na noge, zabo mu bajunet u trbuh i konjanik se svali s konja. Kudrna je doveo konja riđana u vojnički tabor i dobio za nj osamdeset forinti. Ovu borbu nije mogao Franjo zaboraviti; i u snu su mu se prikazivali sardinski brzokonjanici na novarskim poljanama.

Drugda je pripovijedao Franji o Tirolu, o Italiji, o starim gradovima, o snježnim planinama, o mramornim crkvama, i kad su zajedno prolazili sušama, gdje su stajali stari omnibusi, pripovijedao je, kakvim su krajevima prolazila prije takva neudobna putna kola.

Kad Franjo ostade sam, sjeo bi u koju zar'đalu kočiju, koja je tuknula na plijesan, na

22 NARODA U 23 PRIPOVIJESTI ZASTUPA
„RAZGOVOR UGODNI"
kalendar za g. 1932.
Cijena dinara 10·—, za tebe samo dinara 7·—

sjedalo, iz kojega je probijala struna, sklopio oči i vozio se u duhu iznova krajem, koji mu je Kudrna bio opisao.

Putovao je planinskim gvozdovima. Vidio je jagode, kako dozrijevaju u travnome jarku kraj puta, čaške ljubičica, kako se njišu u vjetru, ćutio miris smole. Kola, vučena od dva para konja, uspinjala su se na visoku gorsku previju. Na vrhovima planinskim ležao je vječni snijeg, ispod žućkastih ledenjaka bučale su vode, koje su hitale u dolinu. Šarenilo se ondje cvijeće, kakvoga nije bilo vidjeti nigdje drugdje. Ljubičasto, veliko, meko, mirisno poput velikih leptirova. Dovezao se u potplaninski grad; ulaz je bio kroz vežu vrlo šiljate, zgurenim čovuljcima i kamenim cvijećem ukrašene kule. U prozorima kićenih kuća gorjeli su cvjetovi pelargonija, visjeli vani kavezi, pod ispupčenim rešetkama, a ptičice su pjevale čitavoj ulici, svim planinskim putnicima i tuđim prolaznicima.

NAJVEĆI UŽITAK I RAZONODU PRUŽA
„RAZGOVOR UGODNI"
kalendar za g. 1932.
Ne žali za nj još danas poslati Din 7·—

Petrova brada njihala se nad vratima putničke krčme. Kosato sunce od lima sjalo je u pročelju stare kuće. Trebalo je nahraniti i napojiti konje.

Ušli su u crnu krčmu. Klupe su se stisnule k zidovima obloženima drvetom, obuhvatile zelenu peć s pećnjacima. Sat je odbijao promuklo i lijeno dvanaest. Krčmarica uđe sa osmoljenim vrčem u ruci. Pjena je kipjela po stijenkama vrča, složenima vješto od dvostrukoga drveta. Daleke krajine, viteške gradove, divlje obale zelenih rijeka, čobanske stanove u planinama, gradove u dolinama obašao je u nepomičnom omnibusu malešni Franjo.

Vidio je, kako se nadimaju modrozelene morske vode, kako plove na njima ribarske ladice sa šafranovim jedrima; vidio je mramorne palače, obasjane južnim suncem, opkoljene tamnim jelama i tamariskama, koje cvatu ružičasto. Čuo je ribarski pjev, mandolinu, primorske pjesme i ej na nina nena!

Sve, što je imao Franjo u djetinjstvu lijepo, radosno, darovao mu je Kudrna. Kudrna je također milovao bjeloputnoga dječarca i nije dopustio, da mu tko učini krivo. Kad se Franjo bavio među poštanskim slugama, koji su vagali robu, pripeo mu je nekoji straga na kaputić zečji rep. Dječarac nije shvaćao, zašto mu se svi glasno smiju. Bježao je iz kuta u kut pred njihovim licima, koja su se kesila, pred njihovim surovim, sve zlokobnijim smijehom. No kako je nemirno trčkarao po izgaženom podu crne ekspedicije, kako se zečji repić tresao na njegovu kaputu, sve su se većma grohotale od smijeha sluge.

U čas, kad je već dječarac bio do plača ucvijeljen, uznemiren i postiđen, teško nabadajući uđe u sobu stari Kudrna.

(Nastavit će se.)

Ekspresna pruga iz Trsta za Sjevernu Ameriku.

Poštanska pruga iz Splita za Južnu Ameriku.

LLOYD TRIESTINO
Ekspresne pruge za Atenu, Carigrad, Egipat, Indije i Daleki Istok.
IZRAVNA BRZA PRUGA ZA SVETU ZEMLJU
Putničko-teretne pruge za Levant i Crno More.
Sve upute daje besplatno:
Glavno zastupstvo:
COSULICH LINE, ZAGREB
Starčevićev trg broj 6
i podzastupstva: Beograd, Bitolj, Dubrovnik 2, Korčula, Ljubljana, Makarska, Sušak, Split, Šibenik i Vel. Bečkerek

Dvije sile, koje grade i ruše

Napisao Ivo Bermanec

Svaki napredak ljudske uljudbe imade svojih dobrih i loših strana. Nitko ne će poreći, da izum štampe znači golem napredak za čovječanstvo. To je velika sila, koja je gradila i gradi. Ali s druge strane, to je sila, koja je rušila i ruši.

Možemo reći, da još nikada nije prijetilo veće zlo od zle štampe, nego što danas prijeti. S toga se s pravom kaže, da je štampa jedan od glavnih čimbenika, koji stoje na kormilu ljudske civilizacije i kulture. Ona je veoma praktična, te sve izume ljudskoga duha stavlja u svoju službu: parobrod, željeznicu, telefon, radio itd. Zla štampa služi se svim tim za rušenje zdrave civilizacije i kulture, a dobra štampa čini obratno. Tko je ljudskome rodu ikada više zla nanio nego zla štampa? Danas ljudski rod stradava i pati mnogo više od zle štampe, nego što je nekada stradavao i patio od smrtonosnih strijela, kopalja i mačeva divljih Huna, Mongola i Turaka. Zla štampa djeluje najrazvratnije u pitanju morala.

Novine su učitelj, koji čitatelja vodi putem, kojim on hoće. Novine su sila, koja je kadra da čovjeka zarobi. One su za svoju publiku dnevni liferant misli i osjećaja; one su sudac, koji sudi; voda, koji odlučuje; one su savjetnik, koji stvara zaključke o dnevnim događajima. One su kormilar, koji ravna mišlju i voljom svoje čitalačke publike. Novine su gospodar svojih čitača. Treba naime imati na umu, da za redovitog čitatelja jednih novina i ne postoji ništa, osim onoga, što te novine pišu. Taj čitatelj vjeruje samo ono, što one vjeruju, stvara zaključke, koje mu novine stvaraju. Zagrijava se mišlju i voljom samo za ono, za što se one zagrijavaju. Jednom riječju: redovni čitatelj jednih novina postane njihov rob.

Štampa diže pojedince i ruši ih. Koje je jučer hvalila i slavila kao najbolje značaje, danas ih najžučljivije napada i blati, ismjehiva i ruga im se. Lako se igra s čovječanstvom bacajući ga sad ovamo sad onamo. Zla se štampa ruga svemu, što je lijepo i pošteno, a hvali i diže do zvijezda ono, što je ružno, nepošteno i nemoralno. Po miloj volji izgrađuje i ruši javno mnijenje bez velikog promišljanja.

S tom velikom silom, koju predstavlja danas štampa, natječe se danas druga velika sila: film.

Film se već tako proširio čitavim kulturnim svijetom, da ga danas već imade svaki gradić. Ako nema zvučni film, a ono sigurno imade nijemi film. Film sa svojom tehničkom savršenošću djeluje još mnogo više na svoju publiku nego li štampa. On može savršeniji i plastičnije da prikazuje događaje i s njima u vezi ideje, pa prema tome ima i veći utjecaj na svoje gledaoce. Na čitavome svijetu gleda film danomice dvjesta do trista milijuna ljudi. Pomislite, koliki se tu vrši utjecaj! Koliko bi se dobra moglo učiniti, kad bi taj utjecaj bio upravljen u smjeru dobra! Ali pojedinim vlasnicima filmskih poduzeća nije toliko stalo do dobra čovječanstva, koliko im je stalo da gledaoce pozabave te da od njih imadu što više profita. Ne žacaju se i najnemoralnije sadržaje upotrijebiti u filmovima, samo da namame i zamame publiku. Ne da se ni izreći, koliko je već zla proteklo radi takvih zlih filmova.

No osim tih zlih filmova imade i dobrih filmova, u kojima se prikazuju događaji s plemenitim idejama, događaji, koji dižu u nama misao i ljubav za sve, što je dobro, proširuju naše znanje na polju kulture, poznavanje svijeta u drugim krajevima i t. d.

Te dvije sile — štampa i film — jesu dakle one najjače današnje sile, koje ruše i grade. Ne možemo kraj njih prolaziti ravnodušno, jer potkapaju tlo, na kojem čovječanstvo stoji. Što dakle da učinimo? Jedino, što je moguće: osvajati i jedno i drugo. Dobru štampu treba držati, kupovati, čitati i širiti, a dobre filmove propagirati i pohađati; naprotiv zlu štampu i zle filmove izbjegavati te ih pozitivnom propagandom onemogućivati. Dobro je ipak jače od svakoga zla, koje može da kraj nehajnih ljudi uzme silnoga maha, ali mora ustuknuti, kad se ljudi dobre volje prenu i uvide, šta treba da čine.

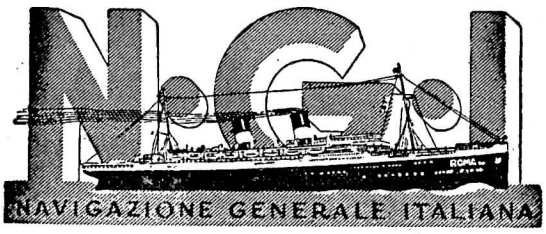

ZAGREB, ZRINJSKI TRG 16
Brzojavi: NAVIGAZION — Telefon 50-28

Najpovoljnije pruge:

Genova-Sjeverna Amerika: S|S „Roma“ 25. septembra. M|S „Augustus“ 9. oktobra, S|S „Roma“ 27. oktobra. — **Genova-Južna Amerika:** S|S „Duilio“ 29. septembra, S|S „Giulio Cesare“ 22. oktobra. — **Genova-Srednja Amerika-Južni Pacifik:** S|S „Colombo“ 14. oktobra, M|S „Virgilio“ 10. novembra. — **Genova-Australija:** M|S „Viminale“ 1. oktobra, M|S „Romolo“ 1. decembra. — Genova-Brazil 11, Genova-Uruguay i Argentina samo 14 dana.

N. G. I. zastupa: Društvo „SITMAR“. Pruge iz Genove za **Egipat, Palestinu, Grčku i Carigrad.**

N. G. I. zastupa: Društvo „SAN MARCO“. Pruge: **Dva puta nedjeljno Venezia-Trieste-Split-Dubrovnik** i obratno. Dnevna pruga **Fiume-Ancona.** Četrnaestdnevna pruga **Venezia - Trieste-Ancona - Bari-Brindisi-Rodi - Leros-Smirna.**

PADOVANSKE SVEČANOSTI za vrijeme proslave obljetnice SV. ANTUNA: N. G. I. i sva njegova podzastupstva u svim većim mjestima Jugoslavije davaju upute i organiziraju izlete i hodočašća u Padovu.

ČOVJEK NA KROVU

Napisala Heda Linsmayer

Zubarica, koja ima svoju ordinaciju na prvom katu, prva je opazila čovjeka na krovu. Njega samoga, istina, nijesi mogao vidjeti: vidio se samo jedan štap i na njemu zastavica. Taj štap, koji je svakako morala micati ljudska ruka, kretao se na plavoj pozadini nebeskoga svoda tamo i amo, a na njemu je lepršala zastavica, kojoj se boja nije mogla odrediti. Čovjek, koji je u neobičnoj visini petoga kata davao nerazumljive i sumnjive signale preko krovova, bio je nevidljiv, jer se nalazio na drugoj strani krova sakriven zabatom.

Zubarica, koja je već dugo bila bez pacijenata, neko se vrijeme razgovarala, a zatim se naslonila na prozor i bez interesa promatrala neprometnu, skoro praznu ulicu. Njoj se stvar učinila sumnjivom. »Vrlo je neobična stvar — pomislila je — da po krovu švrljaju ljudi, koji nisu ni radnici kod brzojava ni dimnjačari.« Tko marljivo čita dnevne listove, naiđe gotovo svaki dan u njima na opasne događaje. Tamo se redovito priča o zanimljivim zgodama i zločinima, o bježanju po krovovima i penjanju po fasadama. Kad sve to čovjek čita i zna, ima pravo da bude nepovjerljiv.

Ona dohvati telefon i pozove redarstvo.

Međutim su i ostali ljudi: pazikuća, stanovnici u prizemlju i njihovi susjedi na prvom katu primijetili, da se na kući br. 15 na protivnoj strani ulice nešto događa. Oni, koji su imali vremena, izašli su na prozore ili su promiljeli na balkone povirkujući na krov, nad kojim se jednolično i sporo pomicao čudnovati stijeg. Ali čovjek se nikako nije mogao vidjeti. Po svoj prilici imao je razloga da se skriva. Preko zabata krova nije se moglo gledati.

Tada se doveze policija. Ulica, koja je do tog časa bila pusta kao i zubaričina ordinacija, odjednom je oživjela. Čitava gomila ljudi provrvjela je po njoj slijevajući se pred kuću br. 15 i opkoljujući policijski auto. Odjednom stadoše da se pronose strašne glasine i da se šire poput poplave. Na čitavom frontu ulice bili su prozori i balkoni krcati građana.

— Oho, love lopova! — reče dosjetljivo jedan čovjek, koji je primijetio, da ljudi s prozora upiru prstima u susjedni krov na drugoj strani ulice. Sve se više ljudi sakupljalo na ulici. Vratar kuće br. 15 jedva je mogao da zadržava radoznalo mnoštvo, koje je po što po to htjelo da prodre u kuću. Kućni podvornik, koji je upravo vozio kolica sa cvijećem na protivnoj strani ulice, potrča prijeko i navali na njega:

— Bar biste vi morali znati, što se to u kući događa!

Ali vratar slegne očajno ramenima i ponovi:

— Nemam ni pojma. Ja nisam redarstvo pozvao . . .

Prometni redar, koji je u taj čas banuo, umiješa se u svađu i stane tjerati ljude, da se raziđu. Međutim činilo se, da nitko nema osobite volje da se razlazi. Uspjelo mu je ipak da probije otvor od automobila do vrata, jer je pločnik bio upravo prekriven ljudima — kao mravima. Autotaksi, izletnici na kočijama i motociklima, pa čak i elegantni privatni automobili zaustavljali su se pred kućom. Za kratko vrijeme bila je ulica puna do zadnjeg četvornog centimetra.

ČOVJEK JE NA KROVU MAHAO BARJAČIĆEM...
Nacrtao E. Palić

Neki kočijaš, koji je vozio led, posvađao se s jednom damom, jer se ona htjela da provuče kroz zabarikadirani kolni put natrag. Mladi derani gurajući se laktima prijetili su se jedan drugome batinama na mrtvo ime. Policajac se izdirao na ljude držeći u ruci otvorenu bilježnicu za prijave. Takve uzbune i nereda nije u ulici bilo, otkad se za nju zna.

Ali čovjek je na krovu još uvijek nesmetano šarao svojim barjačićem po plavoj ravnini neba. On nije ni slutio, što se sve događa na ulici, nije imao ni pojma o golemome mnoštvu, koje je sa zebnjom u srcu očekivalo čas, kad će ga pograbiti čvrste ruke pravde. Nije ni znao, da su se po stepenicama, koje vode na mansardu, penjali redari, da kroz stakleni prozorčić dospiju na krov.

(Nastavak na str. 668)

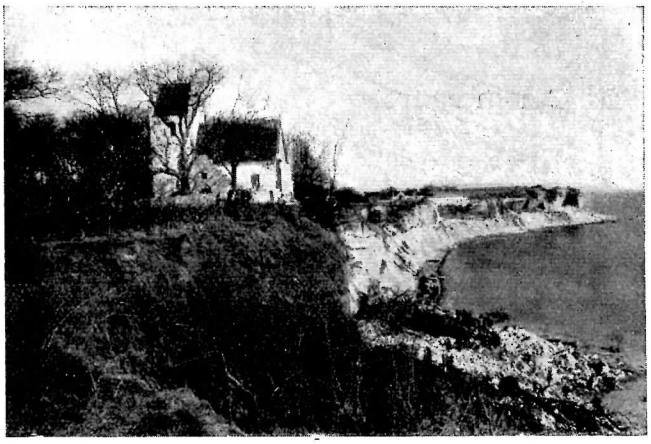

TIPIČNA DANSKA SEOSKA CRKVA

KRALJEVSKI DVORAC U KOPENHAGENU

S PUTOVANJA U D

Danska je poznata kao uzorna gospodarska država, u kojoj se narod solidnim gospodarskim školovanjem i zadružnim organiziranjem dovinuo do velikoga blagostanja. Danska je sa svojih 43.000 četvornih kilometara velika kao Hrvatska i Slavonija. Okružena sa tri strane morem sva je Danska nizina, na kojoj nema brijega, koji bi bio viši od 200 metara. A po toj širokoj krajini nižu se seljački »dvorci«, što ih seljaci sebi redovno podižu usred svoga zemljišta, okruženi prostranim zelenim pašnjacima, po kojima pasu divna stada goveda. — Uzorno govedarstvo ponos je Danske i glavno vrelo njena blagostanja. Uz dobra goveda razvilo se silno mljekarstvo, te ukupna proizvodnja mlijeka u Danskoj iznosi 5 i po miljardi

NA PAŠNJAKU POLJOPRIVREDNE ŠKOLE U ALNARPU. HRVATSKI IZLETNICI RAZGLEDAVAJU PRIMJERKE ŠVEDSKOG CRNOSMEĐEG ŠARENOG GOVEČETA

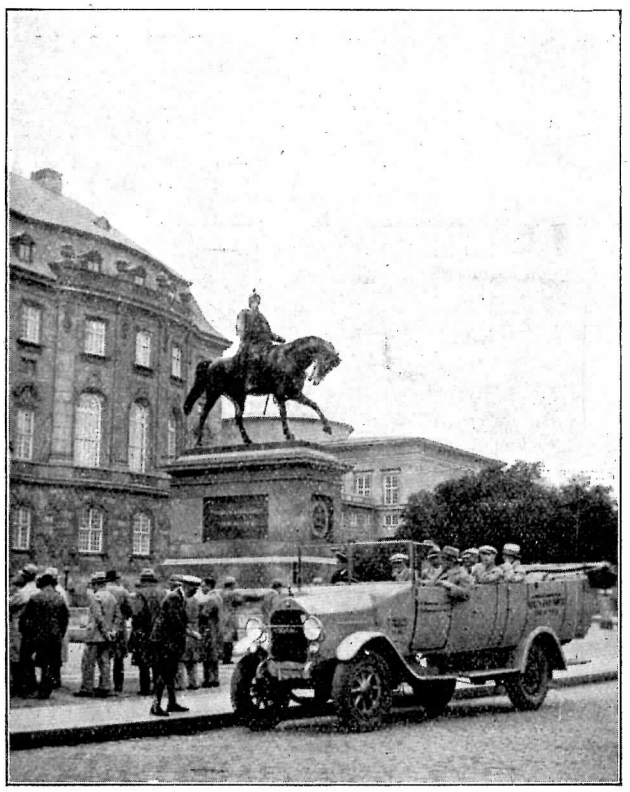

JUG. UČESNICI PRED KRALJEV. DVORCEM CRISTIANSBURGOM,
(današnji parlamenat) gdje je zasjedao kongres

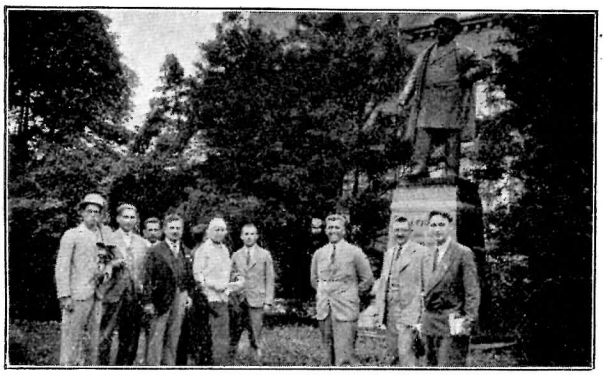

SKUPINA IZLETNIKA IZ JUGOSLAVIJE U DANSKOJ

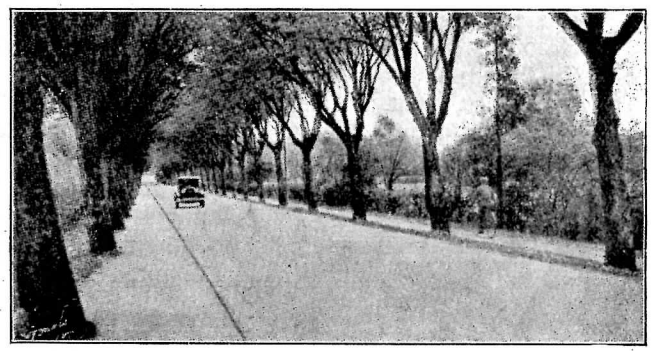

TIPIČNA DANSKA TRODJELNA ASFALTIRANA CESTA

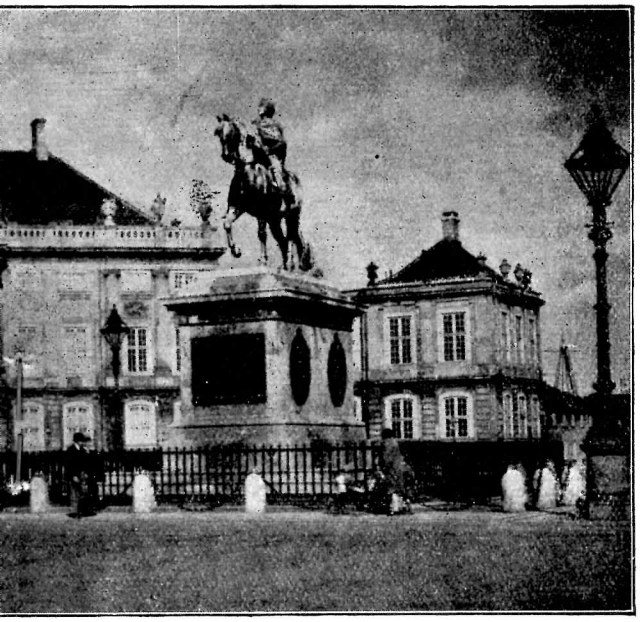

NU SA SPOMENIKOM KRALJA FREDERIKA V.

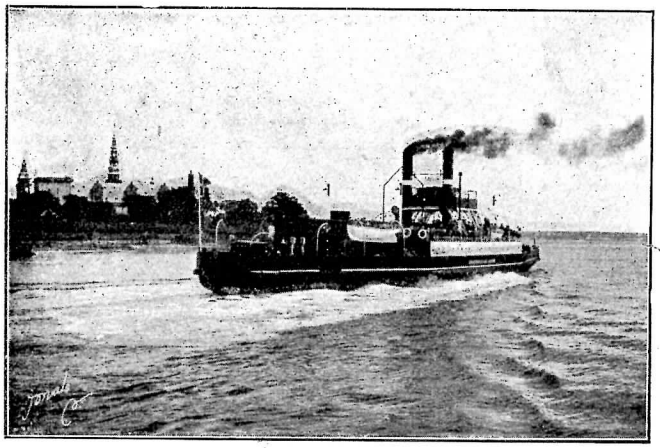

PROMET IZMEĐU MNOGOBROJNIH DANSKIH OTOKA I POLUOTOKA

vrši se pomoću posebnih brodova („Faerge"), koji prevoze čitave vlakove

DANSKU I ŠVEDSKU

VJETRENJAČA U OXI-U, VLASNIŠTVO NILS O. JÖNNSSON-A, KOJI JE PRATIO HRVATSKE IZLETNIKE NA IZLETU PO ŠVEDSKOJ

Foto ing. Teržan

litara na godinu. Od toga se u danskim mljekarama, kojih ima 1665, prerađuje gotovo devet desetina, i to najviše u maslac, kojega se 160 milijuna kilograma izvozi u Englesku i Njemačku, a samo se oko 10 milijuna kilograma troši kod kuće. Osim maslaca proizvodi se preko 26 milijuna kilograma sira.

U toj mljekarskoj zemlji održan je u srpnju ove godine svjetski mljekarski kongres, na koji je pošlo 35 mljekarskih predstavnika i iz naše države pod vodstvom uredništva zagrebačkog »Mljekarskog lista« (urednik Blaško Štitić). Slike, što ih ovdje donosimo, jesu s izleta tih domaćih mljekara u Dansku, odakle su pohodili i susjednu Švedsku. — Danska i nama treba da bude uzor u mnogočemu.

JEDNA MANJA GRUPA UČESNIKA KONGRESA NAKON OTVORENJA PRED GRADSKOM VIJEĆNICOM U KOPENHAGENU

(Škorić, dr Kosanović, Štitić i Modly)

TIPIČNO DANSKO SELO

POLJOPRIVREDNA ŠKOLA U SLANGERUP-U

U SVETOJ I PROKLETOJ ZEMLJI

Putopis iz Palestine — Napisao
Dr Josip Andrić *(Nastavak)*

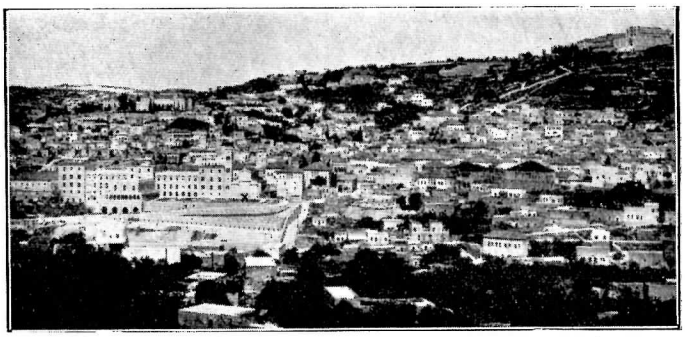

CJELOKUPAN POGLED NA NAZARET
Lijevo prema sredini franjevački samostan s crkvom sv. Josipa (×)

U GRADU SVETE OBITELJI

U velikom smo luku od Tabora projurili automobilima kroz Esdrelonsku dolinu te se blizu brda Strmoglavljenja, uz koje se veže događaj, kako su Nazarećani htjeli Isusa strmoglaviti sa pećine, stali uspinjati među nazaretsko gorje. S jugozapada ušli smo cestom u Nazaret, grad svete Obitelji, u kojem je Krist proveo trideset godina svoga života, prije nego što je počeo naučavati.

Nazaret leži u nekoj visokoj kotlini okruženoj odasvud gorjem. Sama kotlina je 350 metara iznad morske razine, a brda oko nje izdižu se još do 150 m uvis. Kotlina je bujno obrasla zelenilom, drvećem, te je sva priroda ovdje u skladu sa značenjem Nazareta u životu Kristovu: sve odiše bujnošću, svježinom kao i mladost, koju je Krist tu proveo.

Već u onih trideset godina, što ih je Krist proživio u Nazaretu, izvršivao je on svoj mesijanski zadatak. Lijepo to opisuje biskup dr Keppler prigodom svog boravka u Nazaretu: Isus je došao, da na zemlji osnuje svetište Kraljevstva Božjega. I stao je najprije da gradi svetište o b i t e l j i. Došao je, da čovječanstvo usreći. Zato je prvu brigu posvetio obitelji, jer je ona životni korijen čovječanstva, životna stanica društva, crkve, države. Kršćanstvo se rodilo iz obitelji, da se obitelj iznova rodi iz kršćanstva. Prvi blagosloveni plod spasenja jest sveta Obitelj, kao što je i prvi blagoslov Stvoriteljev bio namijenjen obitelji... U tom, što su 30 godina u životu Spasiteljevu provedene posve u krugu obitelji, namijenjene posvećenju i kršćanskome formiranju obitelji, nalazimo čitav jedan socijalnopolitički pro-

FRANJEVAČKI GOSTINJAC U NAZARETU
sagrađen prinosima američkih katolika

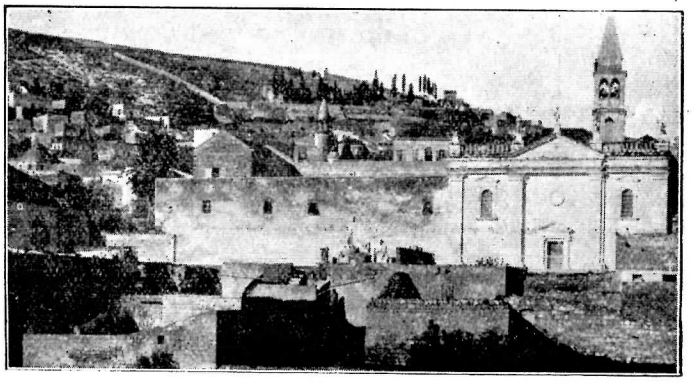

CRKVA NAVJEŠTENJA MARIJINA U NAZARETU
podignuta na mjestu, gdje je Ona stanovala

GLAVNI OLTAR U CRKVI SV. JOSIPA
podignut prinosima češkoga naroda

NAZARETSKI TESAR
kod svoga posla

NAZAREĆANKA NOSI VODU
s Marijina zdenca

PRED KAPELICOM STOLA KRISTOVA
o. Stanislav Bulik

KAPELICA NA BREŽULJKU
STRAHA MARIJINA

JEDNA NAZARETSKA OBITELJ
ide s magaretom kroz ulice Nazareta

gram. Da obnova čovječanstva treba da izađe iz obitelji, da ona mora početi s obnovom časti i dostojanstva žene, uzvišenosti djeteta, autoriteta roditelja, s isticanjem obiteljskih dužnosti muža prije svega ostaloga — o tom stari vijek nije imao ni pojma, a i novo doba ne će to još pravo da shvati. Kršćanstvo je navješćivalo to osnovno načelo od prvoga časa. Nijedan socijalnopolitički program ne vrijedi ništa, ako u njem prva riječ, prvi faktor, prva briga nije obitelj, prvi plod i uspjeh nije kršćanski uređena obitelj . . .«

U tim je riječima velikoga biskupa najljepše karakterizirano značenje Nazareta, koji nam je dao simbol i ideal obitelji. S takvim mislima i osjećajima proboravili smo i mi dva dana u ovom gradu, gdje smo po ulicama sretali tipične nazaretske obitelji, koje su nas potsjećale na Josipa i Mariju s malim dječakom Isusom. Vidjeli smo kod Marijina bunara žene, gdje nose na glavi u vrčevima vodu, kako ju je prije 19 vjekova i Majka Kristova s tog istog bunara nosila. Promatrali smo nazaretske drvodjelje kod posla zamišljajući sebi u istome poslu hranitelja Isusova.

Odsjeli smo u franjevačkom gostinjcu, što ga podigoše američki katolici svojim prinosima. Pohodili smo crkvu Navještenja Marijina, sagrađenu na mjestu, gdje je Marija primila blagu vijest o tom, da će roditi Spasitelja svijeta: kućicu, koja je tu stajala, dovela je legenda u vezu s našim Trsatom. Vidjesmo u jednoj

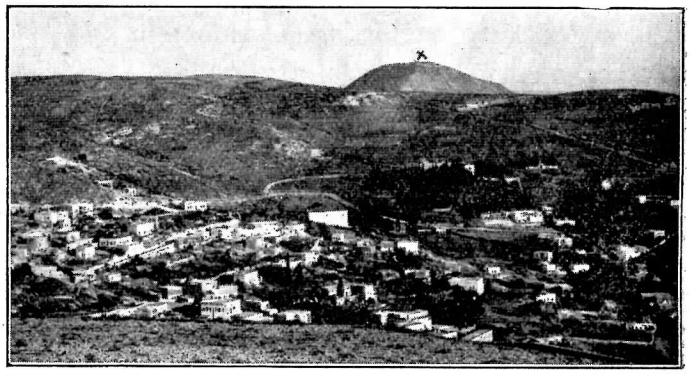

POGLED PREKO NAZARETA PREMA TABORU,
koji se u pozadini ističe svojom okruglom glavicom (×)

kapelici ogromni kamen, za koji predaja veli, da je na njem Isus blagovao s učenicima svojim pohodivši iza uskrsnuća Nazaret. Pošli smo i na brežuljak straha Marijina, gdje se prema predaji Majka Božja onesviještena srušila pohitivši za Isusom, kad ga sumještani njegovi htjedoše strmoglaviti niz strmi obronak brda. Uspeli smo se i na najviše nazaretsko brdo, na kojem se diže salezijanski zavod za odgoj dječaka i s kojega se pruža divan vidik na sve strane od Sredozemnoga mora do Galilejskoga jezera, a sam Nazaret ti se odatle ukazuje u svojoj skromnoj, a ipak tako čarobnoj ljepoti, što mu ga daje krasan položaj, dostojan onoga značenja, što ga ovaj mali i mirni grad u povijesti čovječanstva zauzima.

VLAST ŽENE U OBITELJI

(Svršetak su strane 657.)

Ima zemalja i plemena, gdje ta prvenstvena vlast žene u obitelji ne znači, da je muž podređen, nego doista vlada jednakopravnost muža i žene, iako obitelj nosi ženino ime. Tako je to i kod nas, gdje obitelj nosi muževo ime. No dešava se, da se kod nekih plemena to ženino prvenstvo u obitelji izrodi i u pravu tiraniju nad muževima. Mnogo se o tome priča iz Tibeta. Istraživač crnačkih krajeva afričkih Livingstone spominje slučaj, da je htio jednoga crnca uzeti za vodiča i nudio mu nagradu u zlatu, no crnac je najprije morao otići, da traži od svoje žene dozvolu, a kad se vratio, sav je žalostan priznao, da ne smije ići za vodiča, jer mu žena ne da... Oko brda Sinaja postoje beduinska plemena, kod kojih su žene vlasnice svega: stada, šatora i novca. Žena stanuje u šatoru, a muž luta po brdinama sa stadima tražeći noćište u špiljama. On ne smije ni misliti na to, da bi stanovao u šatoru...

ČOVJEK NA KROVU

(Svršetak sa strane 663)

Odjednom se pojaviše pred njim dva redara u uniformi. Ugledavši ih čovjek na krovu problijedi i pokliznu. Klizeći bio je dospio sve do ruba krova, pod kojim su se širila dvorišta sa sivim golim plohama, osakaćene, tamne krošnje stabala, konopci za sušenje rublja i lonci s puzavcem na prozorima. Negdje se derao radio, drugdje su pjevali ulični pjevači, a djeca su se vrtjela u kolu.

— Stoj! — poviče jedan policijski činovnik misleći, da čovjek hoće niz krov da umakne. Ali tu nije bilo ni govora o bježanju. Pod njim je okomito padao ravan zid, a on je bio od kišnog lijevka udaljen tek jedan korak.

— Pristupite bliže! — zapovjedi policijski činovnik.

Čovjek poče da dršće. S beskrvnim smiješkom na licu primakne se činovnicima. Vidio je, kako je policajac otvorio kožnatu kesicu revolvera i promatrao ga oštrim, nepomičnim pogledom. On se zaljulja. Strmo tlo, na kome se nalazio i kojega se sve do toga časa nije plašio, učinilo mu se odjednom tako glatkim i puzavim, da se jedva držao na nogama. Osjetio je u koljenima onaj užasni strah, koji osjećaju svi hrabri ljudi, kad netko viši od njih iskrsne pred njima i stane da im prijeti.

Kad je detektiv opazio, da se čovjek sa zastavicom nemilo ustrašio, pojavi se u njegovim očima dvostruka neumoljiva strogost, koja je mogla čovjeka u prah da smrvi.

Čovjek se popne na ravninu pokraj dimnjaka, na kojoj se nalazio krovni prozorčić. Na prozorčiću iza njega plakala je jedna žena.

— Ta to je moj muž! — reče ona daveći se u suzama.

— To je jako lijepo... — odgovori detektiv.

Zatim se obrati čudnome šetaocu po krovovima te ga sumnjivim i prijetećim glasom upita:

— Kome dajete signale? Što radite na krovu?

— Kako?

Činilo se, kao da čovjek sa zastavicom nije dobro čuo.

— Kome dajete signale?

— Ja?... Ah da... — sad je istom čovjek razumio o čemu se radi. — Tamo... mojim golubovima... evo ih napokon, beštijica...

I doista: preko krovova dolijetalo je gusto jato golubova, koji obletiše najprije oko ljudi na krovu, a zatim ustrašeni neobičnim pojavama nestadoše u velikom luku. Vraćajući se s druge strane dimnjaka uletješe konačno u uzornom redu kroz svoja vratašca u golubinjak.

Čovjek sa zastavicom odjednom izgubi svaki strah.

— Hoćete li da ih pogledate? — upita on činovnika. — Ima tu i na izložbama nagrađenih egzemplara, čiste pasmine...

Ali komesar, čovjek, koji se nije prepuštao časovima slabosti, nije htio i oklijevajući časak upita:

— Jesu li golubovi prijavljeni?

— Pa naravno. Dapače kod dvaju udruženja. Čak i kod policijske uprave, u odjeljenju za golubove pismonoše.

Činovnici odoše.

Pred kućom se sabrala čitava narodna skupština, koja je iznosila sve smjelije sumnje i tvrdnje. Jedna se žena onesvijestila. Dva su čovjeka morala biti uapšena radi grubosti i protivljenja vlastima. Kad su komesar i njegov pratilac izašli iz kuće, uzbuđenje je poraslo do vrhunca...

Ali oba policajca prođoše užasno stroga lica kroz začuđenu, nemirnu svjetinu. Odoše, kao da se upravo ništa nije dogodilo ili još bolje: kao da se desio užasan zločin, koji je već po pravici kažnjen...

KOJI SE POSLOVI ISPLAĆUJU U KUĆANSTVU?

NAPISALA IVKA MARUŠIĆ

Danas mora domaćica posve drukčije rasporediti svoje poslove i vrijeme nego u stara, udobna vremena. Ima poslova, koji su nama sada posve suvišni, a bez kojih se negda nije moglo ni zamisliti uredno kućanstvo, i obratno. Ali se ipak ne može jednostavno reći: »Šivati se isplati, plesti je zastarjelo, bojadisati treba dati u tvornicu i t. d.« Domaćica treba uvijek misliti na to, što se zapravo isplaćuje raditi kod kuće, a što treba prepustiti industriji, ali mora imati na umu, da se rentabilnost pojedinih poslova često mijenja. Evo nekoliko primjera.

Pletenje smo prije rata svi smatrali za vrlo zastarjeli i preživjeli posao. U ratno smo se vrijeme međutim vratili mnogim starim gospodarskim poslovima. Tako su mnoge žene u pletenju raznih toplih predmeta za ratnike, što je inače najjednoličniji ručni posao, našle zadovoljstvo i smirenje, jer su to zapravo bili najprikladniji darovi za njihove mile i drage na bojištima. To je bilo jedino, što su mogle za njih učiniti. U poslijeratno vrijeme, kad su mnoge žene morale same zarađivati svoj kruh, dotjerale su pletenje upravo do umjetnosti. Razvitkom športa nastala je sve veća potreba vunenih stvari, kao: vesta, kapa, šalova, rukavica i t. d. Onaj posao, koji su bake puštale u zaborav, postao je unukama najkorisniji od svih ručnih poslova.

Bojadisanje je prije nekoliko stoljeća bio posao, koji se samo kod kuće obavljao po starim baštinjenim receptima; danas je industrija tako napredovala, te je svakome posve jasno, da to najljepše uspije u bojadisaonama. Ali i preparati za bojadisanje tako su već dotjerani, da je ipak pitanje, nije li na selu ugodnije bojadisati u kući nego pakovati i odašiljati robu na bojadisanje u grad.

Jasno je, da moda donosi svake godine ili u duljem roku, nove tehnike i nove načine, koje može razumna domaćica upotrijebiti, da pomoću njih nešto uštedi. Ne može se jednom zauvijek ustanoviti, što je korisnije raditi kod kuće i što se mora kupiti gotovo, nego se domaćica mora prilagoditi svakoj promjeni. Kao što velika gospodarstva moraju računati, gdje se više isplaćuje ljudska radna snaga, gdje strojevi, ili što se može uzeti za domaću porabu, a što je bolje prodati ili kupiti, tako mora i domaćica promišljeno činiti proračun.

U gradovima je vrlo važno pitanje, isplaćuje li se više kuhati kod kuće ili jesti u menzama. Tu treba uzeti u

KIP SV. ANTUNA PUSTINJAKA
(Nalazi se na Narodnom Trgu u Splitu uzidan u zgradu pod gradskim satom. Naslikao V. Kirin)

obzir mnoge činjenice. Ako je menza udaljena od stana ili škole ili ureda četvrt sata, to treba računati kod porodice, recimo od četiri člana, četiri puta po četvrt sata do menze i isto toliko natrag. Zatim vrijeme, što se čeka, jer obično se nigdje odmah ne servira. Ovo utrošeno vrijeme treba usporediti sa onim, što se dobije, ako se kod kuće ne kuha i ne pere suđe. Može se i točno proračunati, je li skuplje kuhati kod kuće ili jesti u menzi. U mnogim menzama dođe objed jeftinije nego kod kuće, ali obično sadrži manje hranjivosti, pa se zato mora više potrošiti za druge obroke, kao za doručak, užinu i večeru. Zatim se mora i time računati, da je za prenapete živce stanovnika velikih gradova od velike koristi kratki odmor iza objeda bilo ležeći ili sjedeći ili partija šaha ili četveroručno sviranje glasovira ili bezbrižni razgovor članova porodice. Ovakav kratki odmor, koji se samo kod kuće može postići, za mnoge je od velike potrebe.

Zatim treba računati sa raznim pomoćnicima za pojedine kućne poslove, kao za pranje prozora, čišćenje podova, sagova i t. d. Razni zavodi imaju svoje izvježbane namještenike, koji dođu na zahtjev u kuću i obave taj posao vrlo brzo i točno, da je upravo užitak za domaćicu. Ali štedljivoj domaćici to ipak ne ide u račun, jer su takvi namješteni razmjerno dosta skupi radi vremena i puta, što sada oni moraju zaračunati. A i žene, koje imaju svoje zvanje, ne mogu se složiti s takvim načinom posluge, jer dok su one u službi, ne mogu strani ljudi raditi u njihovu stanu. I na svoje slobodno vrijeme ne mogu one nikada posve sigurno računati. Liječnica može iznenada biti pozvana bolesniku, učiteljica na koju nepredviđenu sjednicu ili mora iznenada suplirati bolesnu kolegicu i slično.

To su sve činjenice, s kojima mora svaka žena domaćica računati.

Mnogo takvih pitanja dolazi i u odgoju djece. Majka treba da dobro promisli, je li uputnije, da ona sama radi kakav mehanički kućni posao, koji joj može uz malu naplatu svaka obična podvorkinja obaviti, ili će biti od veće koristi, da ona to vrijeme posveti zdravlju i odgoju svoje djece, da ode s njima na šetnju ili pače na veće izlete. Domaćica širokog pogleda i svestranog znanja može s mnogo manje truda i troška postići više nego jednostrana domaćica neprekidnim radom i teškim žrtvama. I. M.

TVORNICE P. TESLIĆ, SISAK

PROIZVODE:

rafinovani špirit, denaturisani špirit, sve vrste likera, sve vrste konjaka, sve vrste rumova i sve vrste domaćih rakija, kvasac, uglj. kiselinu, potašu, vještačko đubrivo, kristalnu sodu i bukove spirale za fabriciranje sirćeta.

Firma je vlasnik prirodnih vrela pitke i ljekovite vode poznate na tržištu pod imenom prirodna radioaktivna SISAČKA MINERALNA VODA

koju preporučuje zdravima i bolesnima. **PITKA** sama, sa vinom, voćnim sokovima i mlijekom, **LIJEČI** iznemoglost, zakrečenje žila (arteriosklerozu) kožne ženske i očne bolesti, bolesti žlijezda, crijeva i želuca organa za disanje, spolnih i mokraćnih organa, bubrežni i žučni kamen, živčane bolesti, zapalenje sluznica gušavost i šuljeve (hemoroide).

MAJKA I DIJETE

Pustite dijete, da se isplače! Kad je dijete kažnjeno, ono plače. Neka plače! Suze isperu tugu i pomažu protiv osjećaja stida, što ga kazna sobom donosi. Velika je pogreška, kad se roditelji djetetu, koje kažnjeno plače, prijete, da će ga iznova kazniti, ako ne prestane smjesta plakati. Jer u tom se slučaju suze u dječjoj nutrini pretvaraju u prkos i zlu misao, iz koje se pomalo rađa želja za osvetom, a to zlo sjeme nikad ne rodi dobrim. Tako nastaju ona djeca, koju viđamo s mrkim pogledom i potajno stisnutim pesnicama. Dosta je, da kažnjeno dijete ne može da se brani te da često ne smije ni da odgovara, pa zar da ne bude dopušteno ni da se isplače? Kad se dijete isplakalo, postaje mnogo pristupačnije.

Štedite dijete od preranih briga! Svaki posao, koji se daje djetetu, zadaje mu brige. I kada mati pošalje dijete u dućan, da joj nešto kupi i donese, to je također briga za dijete. Bez velike potrebe nemojte toga činiti. Obično se misli: dijete ima vremena, pa može ovo ili ono obaviti. Nije tako. Dijete ima manje vremena nego mi odrasli, koji se doduše redovito tužimo, kako nemamo vremena, a kraj toga znademo uludo utući cijele sate u tračevima. Dijete naprotiv svaki časak, što ga ima, upotrebljava za igru, za kretnje i za stjecanje dojmova i spoznajâ. Ne valja isprika, da dijete treba zarana privikavati na vršenje dužnosti, nego je za dijete važnije ovo odgojno načelo: dijete treba da bude posve dijete, da kasnije uzmogne biti čitav čovjek!

Dječje oči. Kod djeteta su oči vjerno zrcalo njegova zdravlja. Čim djetetu nije nešto sa zdravljem u redu, vidi se to najjasnije na njegovim očima, koje izgube onaj obični vedri sjaj te postaju mutne. Dječjim očima prijete razne pogibli, i to nesamo od nesreće kod igre, nego i od bolesti, od nedostatne njege i manjkave pažnje. Već kod novorođenčeta nastaju katkad upale očiju, koje mogu postati i opasne, ako se zapuste. Dok je dijete u prvim godinama, velika su opasnost skrofulozna oboljenja očiju. I škiljavost, koja se kod djece pojavljuje, ne treba uzeti na laku ruku, jer to nije samo pogreška ljepote, nego oslabljuje i vid. Ranim nošenjem očala i vježbanjem vida dade se odstraniti, a ako to ne uspije, potrebna je mala operacija. Dječje oči se štede dovoljnim spavanjem i zadržavanjem u prirodi kod igara, tjelovježbe, športa i izleta, jer tada oko baca poglede u daljinu, te se vidni organ oporavlja od običnoga gledanja izbliza, koje umora.

Dječja sreća. Pravoj majci mora uvijek biti važnije, da se oči njene djece vedre sjaje i da im srce ostane čisto, nego li da se parketi u njenim sobama sjaje kao zrcalo i nego da je svima poznata uzorna čistoća njena stana.

Kad bismo mogli svoju djecu nadariti samo desetim dijelom one sreće, što je osjećamo, kad ih prvi put držimo u svome naručaju, obasuli bismo ih bogatstvom za sav život. A ovako ostajemo njihovi dužnici, te taj svoj dug otplaćujemo svojim brigama, marom i srcem punim ljubavi.

KUĆANSTVO

Spremanje voća za zimu. Dulje vremena možemo sačuvati samo zdrave plodove, kojih je kora posve neoštećena. Prostor, u koji ćemo voće spremati, mora imati dosta jednoličnu temperaturu od 2° do 6°, mora biti suh i taman. Daske, na koje ćemo poslagati voće, moramo dva do tri puta premazati rastopinom alauna. Prostoriju treba lagano nasumporiti, da nestane svake plijesni, a dobro je i pod premazati rastopinom alauna. Voće sa tvrdom korom, kao kruške i jabuke, treba najprije dobro i oprezno obrisati sa krpom od flanela, a onda slagati jedno do drugoga, da se ne dodiruju. Voće sa jako tankom korom, koje se već svojom vlastitom težinom gnječi, treba postaviti na papir, koji smo prije namočili u vreloj rastopini alauna i osušili. Voće treba često pregledavati i odstraniti, što se kvari, da ne zarazi zdrave komade. Ako se bojimo, da će u prostoriji pasti temperatura ispod ništice, onda treba da u kakve veće zemljene posude metnemo žeravice i pokrijemo pepelom. Ako je pak uzduh u prostoriji previše suh, onda se ljupine voća namežuraju. U tom slučaju treba tamo staviti nekoliko većih posuda sa vodom.

Gorušica od voća. Kuhamo 4 l slatkoga mošta od jabuka tako dugo, dok dođe na 2 l, tome dodamo 20 dkg zelenoga i 30 dkg žutoga gorušičnog brašna. Kad sve dobro izmiješamo, pustimo ohladiti i spremimo u lončiće ili boce, koje se mogu dobro zatvoriti. Dobar okus dobije, ako zajedno kuhamo jednu razrezanu dunju, ali može biti i bez toga.

Vino od voća. Miješano vino od krušaka i jabuka je obično uvijek bistro. Druge mješavine su često mutne, zato treba moštu od jabuka prije vrenja dodati 50 grama soka od limuna i 10 grama tanina. Možemo još na hektolitar mošta dodati 25 do 30 dkg šećera, koji smo prije rastopili u mlakom moštu. Temperatura podruma mora biti 15°. Vrenje će početi iznova, a mošt će postati bistar.

Voće u medu. U med pomiješamo nešto vode i kuhamo. Kad se skoro ohladi, prelijemo taj sirup preko voća. Tako možemo konzervirati razno voće, kako ga godišnje dobe donose.

Med. Po boji i okusu možemo poznati od kakvog je cvijeća med. — Od akacije je med svijetle boje i malo zelenkast, ugodna okusa i mirisa, gust i bistar, jako se zgusne. — Od heljde je med lošije vrste. Boje je tamno žute ili tamno smeđe, sluzav, često je mutan, ima jaki miris i oštar malo gorki okus. — Od crnogoričinih cvjetova je gust, žilav, razvlači se u dugačke niti, jako je taman skoro crn, ugodna je mirisa, koji sjeća na crnogoricu. — Od djeteline je crvenkasto ružičaste boje i dugo vremena ostane tekući. Od bijele djeteline je bistar kao voda, svijetlo-žute boje i ugodna okusa. — Od lipe je najbolji proljetni med, proziran, zelenkast ili žućkast, miriše kao lipa, jako se zgusne. — Od repice ima jaki miris, intenzivne žute boje, jako je sladak, ali je često i bez mirisa. Kad se zgusne, onda je bjelkast. — Med od šećera je bijel malo žućkast, posebnog mirisa nema, nego miriše po saću. Okus je prazan, kao sirup.

Voda od meda kao sretstvo proti pristićima na licu. U ¾ l vode primiješa se 5 dkg meda, 2 dkg boraksa i 15 dkg alkohola. U boci se to dobro promućka i začepi. Svaki dan doda se 1 do 2 žlice u vodu, u kojoj peremo lice ili se samo vata namoči u toj tekućini i time ispiru pojedini dijelovi lica. I. M.

KUHINJA

ŠTO DA KUHAMO OVAJ TJEDAN?

Nedjelja. Objed: Juha od telećih jetara. Pečena patka s rižom i salatom od paprike. Torta od kestena sa slatkim vrhnjem. — Večera: Frankfurtske kobase s jajima.

Ponedjeljak. Objed: Juha od rajčice. Govedski paprikaš s okruglji-cama od žemlje. — Večera: Gris na mlijeko s naribanom čokoladom.

Utorak. Objed: Juha od krumpira. Svinjski kotlet s kupusom. Grožđe. — Večera: Palačinke sa šunkom.

Srijeda. Objed: Juha od telećih kosti. Savijača od kupusa. — Večera: Francuski krumpir.

Četvrtak. Objed: Juha od cvjetače s valjuščima od maslaca. Husarsko pečenje sa špagetima i kiselim krastavcima. Pogačice od čvaraka. — Večera: Drobljenac od grisa sa sokom od malina.

Petak. Objed: Juha od leće. Okrugljice od krumpira s umakom od šljivina pekmeza. Jabuke. — Večera: Žganjci s mlijekom.

Subota. Objed: Juha od vrhnja. Punjene paprike. Rezanci s orasima. — Večera: Pečena teleća jetra s kašom od krumpira.

Ruska juha. Kuhaj pol kilograma govedine, polovicu kokoši, malu glavu kupusa i pol glave kelja sa 2 litre vode. Drugu polovicu kelja nareži, isprži na masti, pospi jednom žlicom brašna, prelij juhom i prokuhaj. Kosti povadi, a meso ,kupus i kelj nareži. Zatim dodaj četvrt kilograma šunke, soli i papra (bibera), pa na koncu prokuhaj još u juhi 3 žlice kiseloga vrhnja.

Frankfurtske kobase s jajima. Oguli frankfurtske ili debrecinske kobase, nareži ih na tanki narez i obloži njim omašćenu posudu. Na to naspi oprezno jaja — prema tome, koliko ima osoba — posoli i metni u vrelu pećnjaru, dok jaja ne budu pečena. S. A.

KNJIŽEVNOST

Jerome K. Jerome: »TRI ČOVJEKA U JEDNOM ČAMCU, A DA SE O PSU I NE GOVORI«, neobični putopis, preveo Ivo Lendić, izdala Knjižnica Dobrih Romana, Zagreb, Trg kralja Tomislava 21, iznosi 208 strana, cijena 15 dinara, dvobojna naslovna slika. — Ovom knjigom Knjižnica Dobrih Romana iznosi pred svoju publiku jedno djelo posebne vrsti; nije zapravo to roman u pravom smislu te riječi, nego tek skladno nanizane događovštine, pune zdravog humora, od kojega ti se duša smije? Tri prijatelja odluče se da vrijeme svojih praznika provedu kao športaši, unajme poseban čamac, pribave sve potrepštine i svu opskrbu i krenu rijekom Temzom. Prisiljeni su da putem rade poslove, o kojima inače nikada nisu ni sanjali, i odatle se rađaju neobične zgode i nezgode, pune šale i smijeha. Od njih trojice svaki na stvari gleda s posebnog gledišta, jer svaki u sebi nosi posebni temperamenat i posebne naklonosti, a time njihovi doživljaji postaju još zanimljiviji i raskošniji. Svaki njihov korak skopčan je s nečim novim i neobičnim, a za još veću komediju uvukao se s njima kao četvrti i mali pas, koji također učestvuje u brojnim događovštinama. Na mnogim stranicama ima vrlo smjelih, ali vrlo dobro izvedenih zapažanja, kao i indirektne kritike društvenih nedostataka. Jerome K. Jerome znade uopće vrlo dobro da zaaža, a isto tako vrlo dobro znade da ade jednostavan i prikladan izra- tvarima, koje iznosi I stracijama sigurno će potpunoma zadovoljiti našu omladinu. Govora je o đačkom životu pod šatorom, o postanju pisma, tropskim orhidejama, izletu u slovenačke gore, Đuri Deželiću itd. iz najrazličitijih područja, koja mogu zanimati jednog omladinca. Posebnu pažnju zaslužuje neobični izlet na Mars, koji će izlaziti u nastavcima kroz cijelo godište. Na naslovnoj stranici nalazi se »Pastirče sa frulom« od

bolesti (trahom), a i sušičavci u zadnjem stadiju piju svoju mokraću kao lijek. Ovakvo upotrebljavanje mokraće nesamo da ne koristi baš ništa, već obično još i škodi, jer lišajevi postaju veći, uz trahom se od ispiranja očiju s mokraćom lako dobije kapavac i posljedična sljepoća, a sušičavci još brže propadaju. — Moderna medicina počela je također upotrebljavati vlastitu mokraću u obliku intramuskularnih injekcija, te su dosada

SVEGA POMALO

Posljednje kočije. Kočije sve to više izlaze iz mode. Dok si pred ne mnogo godina samo njih mogao da vidiš po velegradovima, danas su ih druga brža i praktičnija prevozna sredstva skoro sasvim istisnula. Eto na primjer u Berlinu, gradu od 4 milijuna stanovnika jedva se još u saobraćaju nalazi 90 kočija. Međutim je još 1929. godine bilo u Berlinu 9.190 taksi-automobila.

Neobični dar. Nedavno je umro u Londonu starac Gorden, koji je u cijeloj Engleskoj bio čuven po tome, što je vrlo tačno znao da utvrdi starost svakog duvalačkog i žičnog instrumenta. On je mogao da tačno kaže, kad je prvi put upotrijebljen koji instrumenat. Ljudi su kušali raznim trikovima da zavaraju starog Gardena, ali se on nikada nije prevario. Bio je do smrti namješten kao stručnjak u jednoj velikoj londonskoj trgovini muzičkih instrumenata.

Zašto nevjesta plače prije vjenčanja? Kod urođeničkih plemena na nizozemskom indijskom otočju vlada običaj, da nevjestu, kada ju oblače za vjenčanje, obaspu grdnjama, dok se ne rasplače. Oni drže, da nevjesta treba da plače, jer da suze imadu čarobnu moć kao i kiša, koje su zapravo suze neba. Suze donose plodnost i čuvaju od bezdjetnosti. One donose sreću u braku.

Što rade s kavom? U Braziliji je bacaju u more. Nakrcaju velike lađe vrećama kave, koje pod državnom kontrolom bace u daleku morsku pučinu. To rade zato, da na svijetu ne bi nastala hiperprodukcija kave, pa da kavi ne bi pale cijene.

A sve zbog lonca s mlijekom! Nedavno se u Berndorfu zbila strahovita krvava zgoda. Živio je tamo neki Alojzije Šmid sa svojom ženom i četiri djeteta. Jedanaest godišnja njegova kći slučajno je ispustila iz ruke lonac s mlijekom i polupala ga. To je oca tako rasrdilo, da ju je stao nemilosrdno lupati. Djevojčica mu umakne. On je vikao za njom, da stane, jer da će je inače ustrijelit. I kako djevojčica nije oca poslušala, pograbi on sa zida pušku i opali za kćerkom. Kugla je pogodila djevojčicu u trbuh... Kad je sada otac vidio, što je uradio, okrene cijev puške prema sebi i opali drugi hitac sebi u glavu. Na mjestu je ostao mrtav. Njegovu kćer prenijeli su u bolnicu, ali je zamalo i ona preminula... A zašto sve to? Zbog jednog lonca s mlijekom!

Š A L E

Lukavac. Tetak Franjo svom malom nećaku Ivici: Zar se ti ne sramiš lagati? Kad sam ja bio tako malen, nijesam nikad lagao.

Ivica: Pa kad si počeo?

Prefriganac. Mali Stipe reče svom ocu: Reci mi oče možeš li se ti potpisati žmurećki?

Otac: Zašto to pitaš?

Stipe: De pokušaj to u mojoj školskoj bilježnici.

Lički humor. Mate: Reci mi, zašto Ličani imaju četverouglaste oči?

Joso: Zato, što puno gledaju iza rešetke.

Originalna reklama. U nekom tirinškom listu izašao je ovaj oglas: »Mlada dama, ugodne vanjštine sa zvanjem i koja može uzdržati obitelj, traži mladog, ugodnog gospodina radi poznanstva i ženidbe. Prednost ima onaj, koji znade kuhati i koji se bavi vođenjem kućanstva«.

Lovački jal. »Ja sam ispalio hitac. Pretstavite si moje osjećaje. Jarac je bio mrtav.«

»Od čega je crkao?«

Nekad i danas. U godini 1914. računi su se podmirivali: »Sa zahvalnošću primio«; a danas sa: »Hvala Bogu, primio.«

Obiteljska sličica. Obitelj je sakupljena za stolom.

Majka: »Ivica idi i zatvori vrata. Propuh je.«

Ivica (sedam godina): »Ne ću, mama.«

Majka (uzrujana): »Ivica! Ti ćeš učiniti ono, što ja kažem, čuješ li? Poslušaj ili ćeš biti kažnjen.«

Ivica: »Ja ne ću vrata zatvoriti!«

Majka (pokušava dirnuti srce): »Ti baš nijesi dobar. Tvoja majka će se prehladiti tvojom krivicom. Gledaj, kad bi mi ti kazao: ‚Mama, moje noge će se smrznuti, jer je tako strašan propuh' — tada bih ja odmah ustala i zatvorila vrata.«

Ivica: »Mama, moje noge će se smrznuti, jer je tako strašan propuh.«

Iskusna. »Mama, on mi je rekao, da sam ja najdražesnija djevojka u čitavom gradu. Da li bismo ga pozvali?«

»Dijete, ja bih ga radije pustila u uvjerenju.«

Među turistima. Na nekom raskršću puteva stoji grupa turista prignuta nad geografskim kartama.

»Gdje smo mi sada?« upita jedan.

Drugi pogleda još jednom tražeći po karti i odgovori:

»Prema mojoj karti izlazi, da smo tamo na onom brežuljku.«

Riješenje. »Ah, ta prokleta zima ne će nikako da svrši!«

»Uzmi tri mjeseca predujma pa ćeš vidjeti, kako će ti vrijeme brzo proći!«

Drugo ime. Nadničarka u nekom malom mjestu stavljala bi uvijek križ na namiru, kad bi primala plaću, jer nije znala pisati. Jednoga lijepoga dana nariše ona najednom kružnicu mjesto križa. Činovnik je začuđeno pogleda i upita, što to ima da znači.

»Je, to vam je tako, dragi gospodine,« protumači ona, »ja sam se udala i sada se zovem drugačije.«

Na željezničkoj blagajni. Đak: Molim đačku kartu!

Blagajnik: Kojeg razreda?

Đak: Petog.

Pjesnik. »I sada neka netko ustvrdi, da nemam uspjeha. Poslao sam redakciji pet pjesama, a dobio sam ih osam natrag.«

Naivno. »Ovdje je i jedan par nesretne Marije Stuart!«

»Da li su i te rupe historične?«

M O D A

NOVOSTI JESENSKE I ZIMSKE MODE.

Novosti, koje nam jesenska i zimska moda donosi, nisu zapravo novosti. To su već davno poznate stvari, koje se sada javljaju u novom obliku. Pariški listovi donose, da će se opet nositi muf za ruke i vrpce za vezivanje šešira. Muf će biti u skladu sa šeširom i haljinama, a vrpce treba da vežu uz podbradak male jogunaste šešire, koji se nose na vrh glave.

Mufovi su ili od krzna ili od tkanine sa malim ukrasom od krzna. Mnogo se vidi kombinacija crne boje i terakot-boje. Kao najmodernija i najelegantnija silhueta ističe se crni »ensemble« od sukna ili baršuna sa širokim šalom od baršuna obrubljenim krznom. Taj je šal prebačen preko ramena tako, da njegovi krajevi padaju nisko straga sve do pojasa, a ruke su utaknute u mali muf od baršuna ukrašen krznom.

U večer se nose male kape od crnoga baršuna, postavljene više na jedno uho sa vrpcom od ruža ispod brade. Vele, da ova ogrlica od ruža u dva tona tako divno harmonira sa crnim šeširom i da ne sjeća upravo ništa na one ukočene vrpce, koje su se negda nosile. Te novotarije tako zgodno imitiraju ono, što se negda nosilo, te čovjek dobije dojam, da je to sve posve novo i neviđeno.

Isto je tako sa perjem na šeširma. Ovo nam se čini posve drukčijim od onoga, što su nosile naše majke. Perje se danas nosi u raznim bojama. Može se uzeti u istom tonu kao šešir ili ako je šešir taman u jednoj življoj boji. Kao model ističe se mali šešir od zelenog baršuna sa uzdignutim lijevim krilom, a duboko spuštenim desnim, a straga vise na vrat zelena i crna nojeva pera. Ili su uzdignuta oba krila tako, da šešir dobije trougli oblik, a okrajci svakoga krila ukrašena su čupercima nojeva perja.

Često su šeširi kombinirani od dvije boje ili su ukrašeni kokardom od vrpce, koja je postavljena straga. Ta se kokarda meće straga zato, jer se naprijed spušta koprena sve do očiju.

Šeširi za obično su dakako mnogo jednostavniji.

R U Č N I R A D

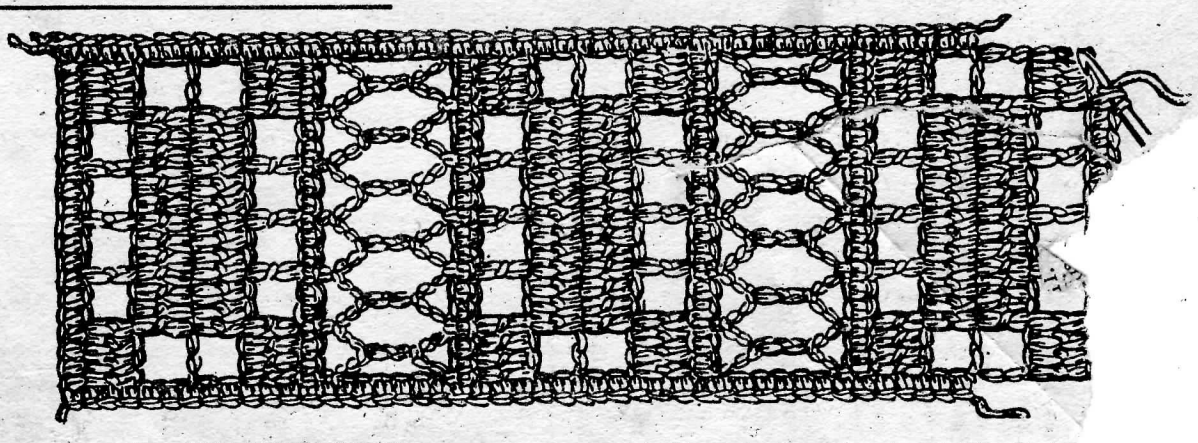

KVAČKANE ČIPKE.

Opet postaju moderne kvačkane čipke. U današnje vrijeme brzine, volimo one ručne radove, koji se brzo rade. Na stolnjak za kavu ili čaj lijepo pristaje kvačkani umetak, koji je prišiven nad rubom stolnjaka. Rub može biti ružičastoga, plavoga, zelenoga ili žutoga batista, a stolnjak iz bijeloga. Uglovi neka budu bijeli. Nad umetkom zveze se nekoliko šupljika.

Uputa za umetak. Počni na 20 očica, na kojima napravi 19 niskih stupića, 2 u vis, okreni, 3 stupića, 2 u vis, jedan stupić u treći donji i tako 4 puta. Završi red sa 4 stupića, zatim 5 u vis, okreni, preskoči 2 stupića, prijašnjeg reda i učini 13 stupića, 2 u vis i stupić na kraju reda, 5 u vis, okreni i kvačkaj kao ovaj, zatim 2 u vis okreni, 3 stupića na kraju reda, 1 u vis, okreni očicu prijašnjeg reda po jedan niski 19, 5 u vis, okreni i radi u treći stup do kraja retka da izađe 6 lukova. 9 u trećem očiću luka i tako 5 puta, stupić na kraju reda; 2 u vis okreni očicom u sredini luka i dobiješ ravni lančić, na koji će 19 niskih stupića i dalje, kak kvačkaš duljinu, koja ti je po još niske stupiće, kako se vi

ŠAH

Problem broj 45. (1)

Thoren

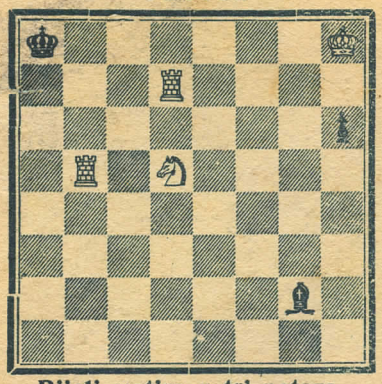

Bijeli matira u tri poteza.

ŠTO IMA NOVA? Nagrade za šahovsko prvenstvo iznenadit će sve, koji se natječu. Rokovi su 15., 18. i 20. listopada ove godine. Sudjeluju svi! Tko nije sudjelovao u I. i II. ili samo u II. tromjesečju mora poslati rješenja i iz pomenutih tromjesečja (u koliko ih je riješio). U protivnom slučaju ispada iz daljnje konkurence.

Odgonetke treba poslati na uredništvo „Obitelji" najkasnije do 28. listopada. Svi odgonetači dolaze u obzir za nagrade, koje će se žrijebom podijeliti na koncu tromjesečja.

Odgonetke iz 28. broja „Obitelji"

KRIŽALJKA.

Vodoravno: 1. Neretva (e = h). 7. Mira. 8. A(d)ela. 10. Kalifornija. 13. Im. 14. So(k)rat. 15. On. 16. Nert. 18. Irak. 20. Top. 21. Ili. 22. Alib. [illegible] Asob. 27. Tri. 28. Čurco. 31. Re. 34. Gostioničar. 35. Naev (vena). [illegible] 37. Ivo, Adam.

[illegible]to: 1. Nil. 2. Hristo Bo- prvim god[illegible]4. Tara. 5. Ventilacija. skrofuloznа[illegible]a. 9. Oj, o, a. 10. Grob- vost, koja se [illegible] Oro. 12. Ankober. treba uzeti [illegible]. 23. Lion. 24. Iz, o. samo pog[illegible]Civo. 30. U, nad. 33. S, bljuje i vi[illegible] vježbanjem ako to ne[illegible] operacija. nim spavan[illegible] rodi kod ig[illegible] izleta, jer t[illegible] daljinu, te se[illegible] običnoga gle[illegible]

Dječja sreća uvijek biti važ[illegible] djece vedre sja[illegible] čisto, nego li o[illegible] sobama sjaje kao[illegible] svima poznata uz[illegible] stana.

Kad bismo mogli š[illegible] riti samo desetim di[illegible]

ZAGONETKE

1. Križaljka

Sastavio *V. Novak*, Zagreb

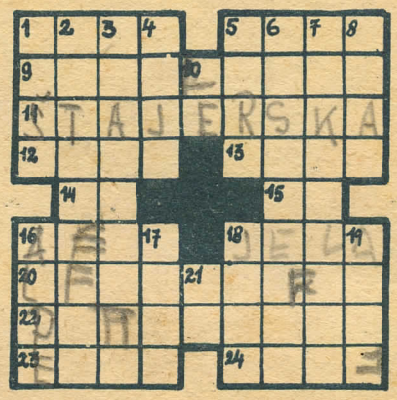

Vodoravno: 1. Mitološki liječnik bogova. 5 Saturnova žena (pad.). 9. 9. Stara država u Francuskoj. 11. Predio u Sloveniji. 12. Turski uzvik. 13. Ratna oprema. 14. Zamjenica. 15. Padež lič zamjenica. 16. Pridatak kod banke ili burze. 18. Crnogorica. 20. Mjesto na pruzi Zagreb-Sušak i omara. 22. Podnožje. (pon.). 23. Sumeransko božanstvo i veznik. 24. Kćerka Abu Bekra, žena Muhamedova (š=k).

Okomito: 1. Naš otok (pad.). 2. Nauka o vinu. 3. Duševno zaostao. 4. Francuski: Božić. 5. Mjesto na Jadranu (i=j). 6. Namještati, postavljati. 7. Dvije azijske zemlje. 8. Kemijski elemenat. 10. Francuski spolnik. 16. Gorje u Evropi. 17. Prilog. 18. Zatvor (pad.). 19. Doskočica. 21. Latinski dvoglas.

ZADRUŽNA PUČKA ŠTEDIONICA

k. z. u ZAGREBU

TRG KRALJA TOMISLAVA 21.

prima uloške i daje zajmove uz najpovoljnije uvjete

2. Brojčanica

Sastavio *E. Musić*, Sušak

	1	2	3	4	5	2	6
7	8	3	2	9	10	8	2	11
12	13	3	1	11	2	6	7	14
7	15	4	16	2	11	13	3	14
2	6	12	16	2	6	7	14	2
17	4	16	2	15	12	18	10	14
7	6	7	14	7	6	4	16	2

Mjesto brojki treba u polja umetnuti slova, koja se dobivaju iz slijedećih riječi:

9, 4, 1, 12, 16, 4, 6 = muško nar. ime
7, 3, 5. 2, 6, 11, 12, 15, 7 = španj. pjesnik (17. v.)
8. 10, 14, 17, 2, 3, 4, 16, 7 = kupac
13, 15, 7, 18, 12, 1, 12, = mjesto u Moravskoj banovini.

Valjano umetnuta slova dat će dva stiha iz poznate pjesme dra Vel. Deželića.

3. Oduzimaljka

Sastavio *Božidar Paja*, Zdenčina

I. Sa zadnjim slovom

1. U Jadran se ona lije,
2. To debelo nikad nije.
3. Ime francuskog slikara,
4. Često brodove obara.
5. Jugoslavenska je rijeka,
6. Poznata je ptica neka,
7. Italije to je voda.
8. Ovdje živi mnoštvo roda.
9. Grad je Savske banovine,
10. Poznata je brojka, sine.

II. Bez zadnjega slova

1. Otok je plavog Jadrana,
2. Oružje modernih dana.
3. Poznati je prilog mjesta,
4. Afričanin riječ česta.
5. Ovo drvo svi će znati,
6. To će gori ime dati.
7. Ime znane filmske dive,
8. Tu ćeš kupit vina, pive.
9. Kobna pojava je ljeti,
10. To je kukac, ded se sjeti!

JEGOD JE POTREBNA MASAŽA

BRZO POMAŽE

ALGA

apotekama i drogerijama i svim boljim trgovinama **1 boca Din 16·—**